

W. H. 8°

152

331
Wit fowaja Wrygaja
a Fawaja P.6.
Ma Wit'or.
K n e s e j

Handrijej Lubenskemu,

prjenemu Duchomnemu pschi hornej Zyrkwi
w Budeschini,

temu nesprozniwemu Sałozerej ferskich natwarjaznych
Knihow,

temu wošokowuczenemu Sromadžowarej a Wudzje-
łarej nownych duchomnych Kyrluschow,

K n e s e j

WK 8° 152

D. Friedrich Adolph Klienej,

radnemu Knesej w Budeschini,

temu ryczniwemu Saštupowarej Zyrkwjow a Schulow,

temu dobrocziwemu Psheczelej tych Sserbow,

Napisal A. B. Jakub

W. K.

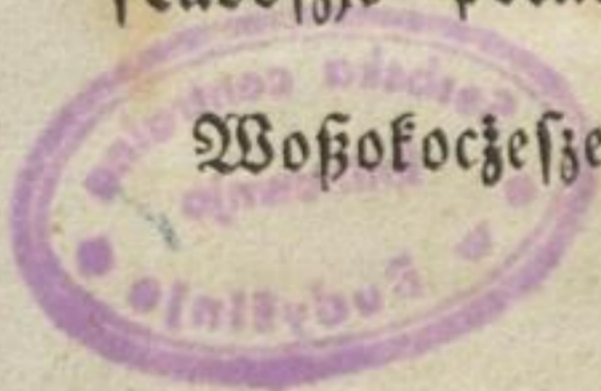
152

1771
1771

chychschtaj

sluboszje polnem Podacjom tutych Kniżkow swoje

Wosokoczesenje a swoju Dzakomnosz wopokasacz

taj Salozeraj.

W.K.V
122

We Templi Božim saspjewajcje
 dzens Psalmy polne Wešela;
 na Trunach rjane Kyrľschje rajcje
 tem Knesej wscheho Stworenja.
 Won je šej šwjatu Zyrkej płodžit,
 džež bydli jeho Mena Ežesz;
 won je ju dotal mudrje wodžit,
 chže psches nju šwoj lud Knebju wesz. Hamen.

Lubowani Pscheczeljo! My ewangeliszy Kšcheszijenjo
 sapoczynamy a wobsankujemy wschitke nasche šjawne Bože
 Eslužby sModlenjom a se Spjewanjom. A chžemy my
 we šwojich šwjatnych Sromadžisnach po Jesušowej Pschi-
 kasni, Bohu we Duchu a we Prawdži šlužicž,
 da dyrbimy šebi to sromadne nutyrne Spjewanje kwa-
 lobnych a duchomnych Kyrľuschow runje tak naležžane
 dacž bycz, kajž to Pošluchanje na Prjedowanje Božeho
 Eslowa.

Se Spjewanjom šu Ežlowekojo hježom we najštar-
 schich Ežafach Bohu šlužicž pytali. Hježom Mojsaf
 spjewasche temu Knesej rjane Kyrľuschje. A kak Davit
 a Assaph, kak Salomon a drusy fromni Wotzojo Božu
 Ežesz we šwjatnych Kyrľuschach pschিপowedachu, wot teho
 šwjetsja te krašne Psalmy, kotrež Israel pschi šwojich
 Božich Eslužbach na Zioni spjewasche. A laj, težž Boži
 Esyn je, kajž Pišmo poweda, hješčeže we tej pošlenej
 Mozy šwojeho Žiwenja se šwojimi Wuczomnikami kwa-
 lobne Kyrľuschje spjewat. Težž we tych Ežafach jeho
 Zaposchtolow, težž we tych šwjatnych Sromadžisnach tych

prjenich Kšeszejianow je spjewane byle. Šhať napo-
mina Pawoł tnych Sswjatnych we Ephesu: rycž-
cže bes sobu wot Psalmow a wot kwalobnych,
duchomnych Kyruschow, spjewajcže a rajcže
temu Knesej we waschej Wutrobi. A Kološeskim
won piša: dajcže temu Ssłowu Kyrstufowemu
bes wami bohacže bydlicž wewschej Mu-
droszi; roswucžcže a napominajcže so sami
sPsalmami a skwalobnymi a duchomnymi
Kyruschami, lubosnje spjewajo temu Knesej
we swojej Wutrobi. A so tež ta stara kšeszi-
janska Zyrkej tajke japoschtolske Wustajenja swjeru wob-
khowała je, to wobswjetsja schelake rjane Kyruschje
zyrkwinnych Wotzow, kotrež hjeschcže tu a tam namakane
budža a tež do nascheje Kyncže pscheložene bychu.¹⁾

Jako pak tamne srudne Časny teje Čzemnoszje pschin-
džechu, we kotrychž ta Sswjeza Božeho Ssłowa žane
jašne Sswjetło wjazy wot so dacz nemožesche, dokelž
pod Korž stajena a ton Sswjecžnik praweje
prjedarskeje Sslužby sħubila bjesche, da tež we Zyrkwjach
žane sromadne Spjewanje wjazy sħyschane neby; a te
laczanske Psalmny, kotrež tu a tam zyrkwini Ssłużom-
nizy spjewachu, newuczenny kšeszejianski lud ani rosemicž,
ani sobu spjewacž nemožesche. Ale kažke Bohu spodobne a
naschim Duscham wuzitne Pschemjenenje we kšeszejian-
skich Božich Sslužbach je to Wobnowenje ewangeliskeje
Zyrkwe, kotrehož džakomne Wopommenje my dženska
sweczimy, sa sobu czanule, lubi Pscheczeljo! D. Merten
Luther, ton wot Boha sbudženny wutrobity Kynczer sa
ewangelisku Sswobodu a Prawo, je nam tež ktemu
pomhať, so my swoje Duschje se Spjewanjom duchom-

¹⁾ Tajke pscheložene Kyruschje su we naschich Knihach № 126. 360.
497; a po starých laczanskich Psalmach bychu wudžjelane № 7. 76. 79.
316. a wele druhich.

ných Kyrluschow natwaricž možemy. Won sam je wele rjanných Kyrluschow wudźelał aby szusnych Knychow do njemškeje pscheložil, won je tež druhich krajemu Dźielu nanucził a te prjene njemške spjewarske Knihi do Czischczenja dał. Te same wujndžechu we ljetzi 1524 a wopschimnechu 8 Kyrluschow; ²⁾ ljetu potem mozesche won jich hježom 40 czischcjecž dacž, a 20 ljet posdžischo (1545) bjesche jich 89. Wot teho Czasa su so te duchomne Kyrluschje tak pschisporjało, so nedawno njehto na 80,000, jeno njemskich narachnował je. A schtu moze te rachnowacž, skotremiž te ludny druhich Krajow Boha a teho Sbožnika kwalja? Tež nasch lubny šerski lud ma swoje duchomne Kyrluschje a swoje kyrluschowe Knihi. Wone su runje tak wošebne a rjane kajž te druhich ludow. A dokelž my psches Božu Nadu ljetšja nowy Pschidawf tajkeje krašneje duchomneje Wobradny dostali šmy a dženša prjenju krocž we naschej Sswjatnižy temu Knesej nowe Kyrluschje spjewamy, da chžemy my tu Wošebnosž naschich evangeliskich šerskich spjewarskich Knihow (Bozej Pomozu romadžje wopomnicž. Ssweczče swoje Wutrobny ktemu šwjatemu Dźielu a sduchujče somnu wo šonowanje (Wošoka.

Prjotkpišany Text 1 Korinth. St. 3, Scht.

11 — 15.

Nascha evangeliska lutherska Zyrkej je tajki Zwar, kajkiž nam we tych Słowach nascheho Texta wopišany budže. Jesus Krystus je ton Grunt, na kotryž wona sałożena je. Tehodla je tež Lutherušowny Skutk wostał, won dostane hjeschče dženša Sdu, kwalbu sa to, so to Skoto a Ssljeboro teho Evangeliona wot Nerjada czlowskich Błudow wuczišil je.

²⁾ Wone su wschitke we naschich Knihach wopschijate, njekotre wot nich su: № 1. 146. 136. 205. 448.

Džen je jo siewik, wjazn hacž 300 ljet su jo wopofasate, so jeho Džjeko temu Knesej spodobne a Czlowekam kwulkemu žonowanju bjesche. Won pomhasche Kscheszijanam sažo k Wuziwanju teje czisteje Wudžby Krystufoweje, won wuczesche jich sažo, Boha a Krystuša dostojnje czeszicz a tu Kwalbu jeho Mena we swjatych Psalmach pschিপowedacz, won wobdari jich s duchomnemi kyrluschowemi Knihami. Tehodla wopomnny tež njetko

Nasche evangeliske, berste Kyrluschowe Knih.

Nasche Kyrluschowe Knih, menujzn te, kotrež my evangeliszn Kscheszijenjo horneje Łuzizn mamy, pschetož kajž naschi podjanszn Ssobukscheszijenjo, tak maju tež czi Sserbjo we delnej Łuzizn te swoje šami sažo, dyrbjanam wažne bycz, dokelž wone 1) krašny Dar nascheho Boha a 2) wošebne Herbstwo naschich Wotzow su, a tehodla 3) drohi Schaz naschich Duschow wo stacz dyrbja.

1.

Sa krašny Dar nascheho Boha dyrbicže wy nasche duchomne kyrluschowe Knih hježom jich Wopschijeczja dla sposnacž.

Wone wopschimnu, kajž jich Meno praji, duchomne, to rjeka, s Božeho Słowa cžerpane a po tych Wudžbach tehošameho s Pomožu swjateho Ducha swjeru wudžjelane Kyrluschje. Wone su potajkim šame Bože Słowo. Bože Słowo pak je ton najkrašnišchi Dar, kotryž Boh swojim czlowskim Džjecžom dacž možesche. Wono ryczzi wot nascheho Wobšboženja psches Krystuša. A laj, Krystus šam je jara wele Kyrluschow Kwalba a Czesz. Pschetož žadny drugi Grunt nihto nemože saložicz, kiba ton, kiž je saloženy, kotryž je Jesus Krystus. Te duchomne Kyrluschje su,

kajž we Terzi rjeka, na tu ton Grunt twarene
 Skoto, Ssljeboro a drohe Kamenje. We
 jennym Kryluschu namakamy my husto wele rjanych
 Spruchow Božeho Pišma, kajž drohe Kamenje,
 kfracnemu sloczjanemu Keczasej romadu swjasane. Zola
 dže dyrbjak ja sapoczecž, dže pschestacž, dy bych ja se
 Sslowami wopisacž chzyl, kajki kfracny Boži Dar te
 rjane Kryluschje su, we kotrychž wot Božeho Ducha
 sahoreni ludžo, husto kajž sjandželskimi Jasyfkami wot
 Wjezow rycza, kiž wjerjazym Duscham to Najważnische
 we Žiwenu su? Wopomncže jeno, kak tu te Krylusche
 tu Kfracnosž teho newjedomneho Boha wopisaju a nam te
 Sslowa kKwalbi jeho Mena do Kta kladu; wopomncže,
 kak wone Božeho Ssyna nam jow we jeho Ponizenju,
 we jeho Khudobi a Czerpenju, tam we jeho Powoschenju,
 we jeho Horjestacžu, kNebjustpicžu a Pschindženju
 kSsudu psched Woczi staja; wopomncže, kak wone jow
 to žiwe Saczucžje naschich Kjechow a to horze Žadanje
 po Božej Nadži we Krystusžu we nas sbudža, tam nas
 kdostojnemu Wužiwanju teju Sakramentow napominaju,
 tu nas cžeske Czerpenja se Sczerpliwosžju nosžycž, tam
 Ssmerczi stroschnje napschecžiwu hicž wucža! Wo-
 pomncže to, a wy budžecže šami posnacž dyrbecž, so nam
 Boh we naschich spjewarskich Knihach kfracny Schaz
 wužitnych Koswucženjow a Napominanjow, wofschewja-
 žnych Troschtowanjow a Sslubenjow se šwojeho šwjateho
 Sslowa kšjednemu Wužiwanju sromadžowacž dał je.

A to budžecže wy hjeschcže šjawnischo widžicž, dyž
 wy dale fedžbujecže, na ton Wužitk tu tych Knihow,
 na to Žonowanje, kotrež nam ton Knes psches nje
 wudžjeli. Schtuž wot was rady duchomne Kryluschje
 spjewa, ton je wjesžje šhonik, so psches nje wofšebje
 šwjate Sacžucža teje Nutyrnosžje we Wutrobi sahorene
 budža. Fromny Kšchesžijano, praj! Možesch ty nimo

jeneho Božeho Domu hič, we kotrymž nutyrna kšeszi-
janska Sromadžisna rjany Kyrusch we snajomnym Łožu
spjewa, so by so czi we Wutrobi sobu nespjewało? A
stupiš ty sam do Sswjatnizy teho Knesa, saspjewa
tež twój Kot te swjate Słowa sobu, skotremiž Sta
twojich Wjernbratrow wokolo tebe swoje Myšlje a Sa-
czucza na Kschidkach teje Nutyrnoszje k Božemu Thronaj
horjenoscha, nestupaju da potom tež s Woltarja twojeje
Wutrobny swjate Wopory teho Džaka k Bohu horje,
nesaczujesch ty tedom žiwje, so ton Knes blisko je a tež
twoju Modlitwu slyšchi? A dže je ton sprawny Ksche-
szijan, kiž by s Džakom sposnacž nedyrbjał, so won we
schelakich Musach teho žiwjenja psches rjane kyruschowe
Schtuczki možnje pošylenny a troschtowany byl je? O,
moj Pshecželo! Ty budžesch swoje Dželo wjeszje s Weše-
łoszu sapoczecž a derje dokonecž, dnž ty rano stawawšchi
spjewał sy: „Nech mi po twojej Nadži so moje Dželo
radži, so Spoczatk derje pojndže, scho k dobrem Konžu
dojndže. Daj, Kneže, kšemu Sbožje, bydž Wutroba
Dom Boži, nech so twe Słowo stane, hač Ducha
k Nebju czene.“ Ty budžesch Weczor wjeszje bes styskni-
weje Staroszje a Bojoszje wufnycz, dnž ty so ljehawšchi
pschi sebi prajesche: „Njetk na Semi wscho sprozne je,
scho w Nožy spi a drjema: Tam horkach jedyn wachuje,
kiž žan'ho Spanja nima, moj Jesus najlubschi ma
Wachu sa ľudzi, da wachuj tež, o Wutroba, so by
mjel Jesus Towarscha.“ A czischczesch tebe dy czeschki
Kschiz aby wulka Starosz, praj, schto da možesch czi
tedom twoju Czeschkotu wjazny položicž, hač wjerjaje
Spjewanje tych Kyruschow: Schtož czini Boh, wscho
dobre je; Schtuž Bohu werschnemu so poda; Ach po-
rucž Bohu swjeru, a wele druhich runeho Wopschijecza?
Abny bjesche tedom, jako ty dolhi Czass na czeschkim kžo-
rem Łožu ležesch, sa twoju lacžnu Duschu njedže ljepsche

Wofschewenje hač to, kotrež ji we rjanych Kyrluschach podowane by? O, wone dawachu czi wulki Troscht, wone sahnachu tu Bojosz psched Ssmerczu a Rowom; ty mozesche weseleje spjewacz: „Ja žiwj a težj morły twoj, moj Jesu, wostanu, ach sPomožu schaf kemni poj, dnž žiwj šym a mru.“ Po tajkich Šhonenjach pak budzesch ty wjeszje prajicz: Nasche spjewarske Knihy su krašny Dar nascheho Boha, ale težj

2.

wofebne Herbstwo naschich Wotzow, pschetož woni su je swulkej Prozu a sšromnej Myšlu wudžjełali, a nam kWužiwanju sawostajili.

Njekotremu wot was su jeho spjewarske Knihy hježom tehodla jara lube, dokelž won je wot šwojich Starschich namreł je a dokelž wje, so hježom jeho Džjed snich spjewal je. So pak ton lubj šerski lud horneje Łužizy czišchczane spjewarske Knihy ma a pschi šwojich Božich Sslužbach snich spjewa, to je ljetšja runje 128 ljet. Ze prjene tajke Knihy wojndzechu we tem ljetu 1710, wopschimnechu 199 Kyrluschow a mjejachu njemske podla stejo. Ze Mena tych schtyrjoch czeszje dostojnych Mužow, kiž tedom na Porucznosz tych Schtantow nascheho Kraja³⁾ tu czeschku, njekotre ljeta trajazu Prozu teho Romadžjesbjeranja, Wuporedženja, Wudžjełanja a Wohndacža tych prjenich šerskich Kyrluschow na šo wsachu,⁴⁾ namakacze wy we tej Predyrnczi, kotruž nebo Knes Schirach,

³⁾ Woni dostachu ju 1703, jako šo ta krajna Woschnosz hježom 1689 a 1693 wot teho sradžowala bjesche, so bychu šo Šserbam kLjepšchemu Katechismus, Szenske a Kyrluschowske Knihy pscheložicz a czišchczecž dacž dyrbjale.

⁴⁾ Woni pschindzechu teje Naležnoszje dla 15 krocž kšromadnemu, husto njekotre Dny trajazemu Gradžowanju we Budeschini romadžje. To Czišchczenje tych Knihow pak by wo njekotre ljeta psches to sawosdžene, so nasch Kraj wot Septembra 1706 žyle ljetu wot Schwedow wobšadženy bjesche, nasche Mjesto 1709 swulkim Bohenjom domapytane by, a jedyn wot tych Šsobudžjełaczerjow, M. Prätorius, wumre.

wšwojim Czasu Duchomny w Budeschinku, kspjewarskim Kniham pišal je. Wona poweda, kaš Serbowstwo ktemu rjanemu Schazej šwojich duchomnych, Kyrlušow pschischto a kaš šo nad nimi psched Bohom sradowale je. Ze šame šu we schelakim Czasu a wot schelakich Mužow swetscheho snjemškeho pscheložene, sromadžowane a czischczane byle. Hježom 23 ljet po tem prjenim Horjekladzi, menujny wot 1733 šem sapoczja šo to druhe Sbjeranje, psches kotrež hač k ljetu 1740 sašo 167 Kyrlušow romadžje pschindže, taš so jich njetko 366 rachnowachu. ⁵⁾ A borsy po tem, hižom 1741 dostachu te Knihi šwoj czeczi Pšhidawš, škotremž wone 530 Kyrlušow wopšchimnechu. Tajke paš wone pschežo hješchže newostachu. Šwoj njetsišchi Šchtalt dostachu wone psched ljetšja runje 80 ljetami, menujny 1758, džež ton pošleni Pšhidawš wot 100 nowych Kyrlušow knim pschiczischczany by. ⁶⁾ Wot teho Czasa šu te Knihi tajke wostale, kajkež hač dotal bjechu. Ale štuteho Powe-
danja šze wy widžili, kaš wele Prožy a Wobštajnosžje, kaš wele Penes a Czasa ktemu šluschale je, predy hač te tam a šem rosprošchene Bože Šsrotki šerskich Kyrlušow ktajkej dobrej a bohatej Šhpajšy sa nasche Dusšje do Knihow sromadžene bychu. A habyn tehodla menujemy my je wofebne Herbstwo naschich Wotžow.

Woni sapoczachu a dokonjachu tajki šwoj šwjatny Škutk tež šfromnej Myšlu. Wot teho šwjetsja te schelake Predyrncžje k tutym Kniham kajž tež te Kyrlušje. Woni nepytachu ani šwoju Čzeš ani šwoj Wuzitk, woni čynchu tu Čzeš šwojeho Boha a Šbožnika a Jesušowe Kralestwo bes Šserbami rospšchesžjeracz; woni nedžje-

⁵⁾ Ton 1733 wot Kn. J. G. Böhmarja wobstarany Pšhidawš rjekasche: Duchomny Wopor wjernych Kšchesžijanow; 1740 by ton drubi Džjel tehošameho czischczany.

⁶⁾ Ton Šaložer tehošameho bješche ton predy menowany Šchirach.

lachu we krobkem Dowjerenju na swoju Moz a Mudrosz, ale s horjazem Sdychowanjom wo Pomož swjateho Ducha; woni nebojachu so psched Prozu a Wobczejnoszju, woni newustachu, dnž Sadzjelanja pschindžechu a Pscheczwinizn jich Skutk hancž chynchu. ⁷⁾ Tehodla žonowasche tež ton Knes jich Džjelo; te nowe Kyruschje bychu rady kupowane a swulkim žonowanjom spjewane. Tež my je hjeschcže k Sbožu naschich Duschow wužiwamy. Naschich Wotzow Džjelo je, kajž Pawoł we Terzi praji, sjawne; Džen, dolhi Czaj, je sjewit, so woni Drewo, Ssyno a Ssłomu na ton Grunt, kotryž je Jesus Krynstus, twarili nejšu. Jich Skutk je wostał, jich Mena dostanu tež wot nas tu Sdu teje, jim winojteje Czeszje a jich Kyruschje budža spjewane, tak dolho hač ta Kwalba Božeho Mena se šerskim Jasykom pschিপowedana budže.

Alle nasche spjewarske Knihi bjechu pschi wschej tajkej swojej Wosebnoszi hjeschcže nedokonjane, dokelž wot nekotrych krašnych Wuczbow Božeho Ssłowa a pschi wjestnych swjatocznych Skladnoszjach a wosebnych Podacžach we nich žane Kyruschje knamakanju nejšu. Tehodla žadachu šebi tež wosebje Duchomni we šerskich Wosadach hježom dawno hjeschcže jedyn Pschidawk wot Kyruschow tajkeho Wopschijecža, kajkehož bes tymi dotalnischimi žane nebjechu. A psched czjomi ljetami wuswolichu woni nekotrych besšobu k Wudzjelanju tehošameho. ⁸⁾ Besnimi bjesche tež nasch, sa to duchomne Sbožje tnych Sserbow tak nesprozniwje džjelawy Lubensky, kotrehož Boh sa tu wulku Prozu, kotruž won pschi tem mjesche, nadnje płacžicž a swobstajnej Strowoszju swešelicž chynł. A tak je ton pošleni nowy Pschidawk, kiž wam

⁷⁾ Lasuj S. 9. hač S. 12. teje Predyrnczje wot Schiracha.

⁸⁾ Lasuj tu Predyrncz k tym 1838. šatoženym spjewarskim Kniham.

njetko do Kufow daty je, (Bożej Pomocy nastal. 9) Czi
Wudźjelarjo teho sameho su wschitku Prozu na to složili,
so by so ton, jim porucženy Skutk fBożej Czeszi a wele
Duscham fWuzitku derje radžil; woni su swjazn, dnžli
sczjoch Stow Kyruschow, te, kiž so jim najnusnishi
a najwuzitnishe sdachu, wuswolili, a džež treba bjesche,
tež nowe wudźjelali; a namakaju swoju Sdu we tej
Madžiji, so tež jich Džjelo temu Knesej spodobne Płodny
pschinesz budže. A psches jich Gastaranje možecze wy,
lubi Pscheczjeljo, waschim Džjeczom a pschichodnym Na-
rodam runje tak wošebne duchomne Herbstwo, kaž to
bjesche, kotrež wy wot waschich Wotzow dostaschcze, po
sebi sawostajicž, dnž wy te spjewarske Knihi, stym Pschi-
dawkom, kotryž najskere ton pošleni budže,

3.

wostacž dacze drohi Schaz waschich Duschow.
Džež wasch Schaz je, tam je tež wascha
Wutroba. Schtož wy sa krasne a wošebne dđeržicze,
to wy lubujecze, derje wobarnujecze a fKosomom wuži-
wacze. D, so bnschcze wy tola tež swoje spjewarske Knihi
sa tajke drohi Schaz mjeli! Wy wjesze, kaž krasneho
Wopschijecza polne wone su, kaž nebeske Žonowanje
ton Knes psches nje naschim Duscham wudžjeli, kaž wele
tawsent fšcheszijanskich Bratrow a Sotrow snich Mjer
a Kadosz we swjatym Duchu cžerpali su. Ze-
hodla wažcze sebi je prawje. Łasujcze a wufcze we nich,
modlcze so a spjewajcze po nich, wužiwajcze je mudrije
kaž pschi sjawnych tak tež pschi domjaznych
Božich Sslužbach.

Sajndcze do Knesowych Krotow fDžakom,
do jeho Pschitwarłow fKwalenjom; pschindžcze
na to Mjesto, džež Boža Czesz bydli, so bnschcze

9) Won wopschimne 184 nowych Kyruschow, tak so jich njetko wschitkich
romadžje 816. je.

jemu spjewali a rali we swojej Wutrobi, pschindźcze pjeńje sČašom, so byschcze wy to Spjewanje žaneho Kyrluscha, žaneje Schtuczki neskondžili, a spjewajcze, niz sČrtom jeno, ale sMyšlemi a sWutrobu, sfromnej, Bohu spodobnej Nutyrnoszju; spjewajcze stare a nowe Kyrluschje. Medajcze šebi pschecziwne bycž, so wy njekotre Ssljeborne sa ton Pschidawf wohndacž a šo sdwjemaj Knihomaj nošycž dyrbicze. Naschi Wotzjo šu, kajž wy šlyscheli šje, czi krocž nowe Kyrluschje pschikupowacž dyrbili, predy hacž ton rjany Schaz dobychu, kotryž nam sawostajili šu, a woni šu jo radzi cžinili a krašne Myto sa to wužiwali. Dyrbeli da wy njekotre Ssljeborne wosche wazicž, dnyžli tu drohu Parlu Božeho Ssłowa? Nje, to wy nemožecze, to wy nebudžecze; schaf možecze a dyrbicze wy šwoje spjewarske Knihi tež wužiwacž pschi šwojich domjaznych Božich Sslužbach. Ach Pscheczjeljo! dže je tola to fromne Waschnje naschich Wotzow wostało? Sa staršku, jako šo Kšesziženjo hješcze po Božim Ssłowi bes Pschestacža modljachu, tedom jako hješcze jedyn temu druhemu pschiwolašche: spjewaj a dželaj; modl šo, a dži po Božej Schčeschny, tedom bychu tež škoro wewschjeh ššeszižanskich Domach ranische, blidowe a weczorne Kyrluschje šlyschane. Ale dže namafacze wy bes nami Domy, we kotrychž Starschi se šwojimi Džjecžimi, Hospodarjo se šwojej Čzeledžu duchomne Kyrluschje spjewaju? Ach, tajki Domy poczinaju bes nami žadne bycž, tajke lubošny Synk budže we naschich Dnjach porjetko šlyschany. Ale, prajcze, je da ton luby Boh pschesta, nas žonowacž, so my šo jemu wjazny nedžakujemy; nepotrebamy da my wjazny Božeje Nady a jeho možneho Swarnowanja, so my jeho wjazny neprošemy; netrebamy my wjazny fromni bycž a psched nim šhodžicž? Aby nežadacze wy šebi wjazny, so byschcze sbožni byli, a psches Krynštufa Mjesto we

tamnej nebeskej Sswjatnizy dostali, džež temu Jehne-
 cžu, kiž je sabite, Kwalba a Czesz a Kraš-
 nosz we woschich Łosach pschinesena budže? O ľudžo, ja
 was proschu, wrocžcže so sašo ktemu fromnemu Waschnju
 waschich Wotzow, rycžcže we waschich Domach
 sašo wot Psalmow a duchomnych Kyruschow,
 lubosnje spjewajo temu Knesej. Ktemu chzedža
 wam tež te nowe Kyruschje pomozne byčž. Wes nimi je
 wele tajkich, kiž wosebje we Domach lasowane a spjewane
 byčž dyrbja. Tehodla smicže je s Džakom horje a wuzi-
 wajcže je k Sbožu waschich Duschow. Dželajcže swjeru
 na tem, so by kojždeho Dom Sswjatniza teho Knesa, kojž-
 deho Wutroba swjatny Woltar we nej, a schitkich Spje-
 wanje Bohu spodobny Wopor był. Dajcže swojim spje-
 warskim Kniham drohi Schaz waschich Duschow wostacž.
 Tebi pak, lubny nebeski Wotze, bydž Kwalba a
 Modlenje a Džak sa te wulke Wjezy, kotrež ty hacž
 dotal na naschim šerskim ludu czinił by, sa to bohate
 žonowanje we nebeskich Wjezach, skotremž ty
 jon njetko hježom wele Stow žet psches Krystu ša
 žonował by. O daj nam do Woblecžo twojeje
 Nady dale swjecžicž, sdžerž to cziste Prjedowanje
 twojeho Ssłowa we naschim Kraju a žonuj tošamo tež
 we Spjewanju starych a nownych Kyruschow nawschitkich
 Wutrobach, so bychmy czi šlužili we Sswjatoszi
 a Prawdoszi a twoje Meno kwalili, kajž so czi
 spodoba. Napošjetku pak pomhaj nam schitkim s Nady
 ktemu, so bychmy stannemi sbožnemi Ssylami wokolo
 twojeho Zhrona spjewacž moli: Sswjatny, swjatny,
 swjatny je Boh, ton Knes Zebaoth, Nebesa
 a Semja su jeho Czeszje polne. Amen.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Wit H. Aug. Kragg

Ach Kneze, wostan pola nas,
Njetk Wecjoru so bliži Čas,
Twe Słowo jasna Sswjeza je,
Nech wnaschim Kraju nehasne. Amen.

Lubi Pscheczelió! Čzi Knihí dyrbjá so we kojždym Domi
namafáč, kotrehož Wobydlerjo wjerni ewangeliszy
Kscheszijenjo rjekáč chzedža. Wone su: Biblia, kotraž
to Słowo Bože wopšchimne, kiž je Sswjetło na naschim
Puczu, a naschim Noham jasna Sswjeza; potom:
nebo Luthera mały Katechismus, to su te Knischki, we
kotrnych je jene krotke Roswuczenje wot tych najwážni-
schich Wuczbowń ascheje Kscheszijanskeje Wjery wopšhija-
te, a naposljjetku: duchomne kyrluschowe Knihí, skotrnych
Kscheszijan kaž pschi sjawnej, tak pschi domjazej Božej
Sslužbi, spjewáč a so natwaricž može. Pschetož džež
tute čzi Knihí snaja, we nich čzasto a husto lasuja a je
wošoko čzeszja, tam budže we Domi wschitko derje stáč,
tam ty fromneho Muža a fromnu Žonu, fromne Džjeczi
a fromnu Čzeledž widžisch, a tam budže Bože Žonowanje
pschi wschitkim, schtož čzinja aby sapočnu, so boháčje
pschekrašnicž. A tola je junu jedyn Ččas byl, džež tute
Knihí žylje nesnajachu a tola mjenjachu, so sBožim
Słowom boháčje wobstarani a derje roswuczeni Kscheszij-
jenjo su; a to je wošebi tamny Ččas byl, we kotrymž
kwulkemu Sbožu teho Kscheszijanstwa, so Lutherus na-
rodžil je. Won sam bjesche hižom swele a wschelakimi
Wuczeremi Božeho Słowo wokóokhodžil, a tola hišč-
če nebje njedže žanu Bibliju widžil. Duž so poda, so
won we swojim Kloschteri we tem Mjeszi Erfurt, ne-
nadžujzy bes druhimi Knihami tež jenu Bibliju namafa.
Čzim dljeje a swjernišcho won njetko we nej lasowasche,

czim bole won rosjesche na tym wjernym Posnaczu Božim a na wschej duchomnej Mudroszi, a czim wetsche jeho Wefelje na tym wot njeho sažo namakannym Ssłowi Božim bjesche, czim wetsche bje tež potom jeho Žadanje, wschitkim swojim Ssobukscheszijanam krunemu Sbožu dopomhacž, a tehodla pscheloži won Bibliju do njemскеje Knczje. Ale dokelž won widžisce, so ju nebudža wschitny (Wuzitkom lasowacž mož, nešuli hižom predy jene krotke Koswuczenje wot teho dostali, schtož to wjerne Kscheszianstwo je, duž scžini won, wošebi sa Džeczi a mlodny lud, jene małe Knischki, ton Katechismus, we kotrychž won jim Bože džefacž Kasnje a te najwážnische Wuczby nascheje Kscheszianskeje Wjern skrotkim wukładowa. Wot njetk rosjesche Bože Ssłowo moznje na Semi, a czim wjazny Bože Ssłowo lasowane bu a czim wjazny jeho Mož na swojich Wutrobach shonichu, czim wetsche bjesche njetko tež to Žadanje, sa tajki krašny Dar, Boha sjawnje kwalicž a psches sromadne Modlenje a nutyrne Spjewanje, wot teje Sbožnoszje šwjetsicž, kotruž to cziste Ssłowo teho Evangeliona we wjerjaznych Wutrobach plodži. Zwar bjechu tež predy hižom Kscheszijenjo pschi swojich Božich Sslužbach spjewali, ale schtož tedyn spjewachu, to bjechu sweczjo jeno te łacžanske Psalmy Krala Davita; ale schtuž šam žadny Duchomny aby na to wucženy nebjesche, ton nemožesche šobu spjewacž; schtož pak ta sromadžena Wofada spjewacž mjejesche, to bjesche najhušischo to krotke Sdychnenje: „Kyrie Eleison,“ to budže pscheložene: Kneže, šmil šo! a šteho je potom pschischło, so šu wschitkim druhim duchomnym Schtuczšam to Meno: Kyrie aby Kyrlusch, dali. Ale schto a kak wjerni Kscheszijenjo pschi swojich sjawnych Sromadženjach spjewacž dyrbja, to je nas Lutherus haklje prawje wucžil. Won bjesche ton prjeni, kotryž duchomne Kyrluschje šspjewanju pschi njemskich Božich Sslužbach, pišasche,

ale won neje ton pošleni woštał, kotryž k Czeszi Boha teho Knesa džakomne a kwalobne Kyrlusche na Trunach rajesche, ale po jeho Snamenju su potom Drusy tež na to myšlili, psches rjane duchomne Kyrlusche evangelisku Zyrkej twaricz a we nej wjerne duchomne Žiwenje sđerzecz a pošylnicz pomhacz, a tak smy tež my duchomne kyr- luschowe Knihy we naschej herskej Kyczi dostali. Steho pak je njetko widzicz, so maja evangeliszy Kscheszijenjo swoje duchomne Kyrlusche jako krasne a dostojne Plody teho Reformationa aby teho Wucziszjenja a Wobnowjenja teje evangeliskeje Zyrkwe, wobladacz. Tak žada wot nas hižom ton džensnischi Sswedžen, so my njetk swoju kedžbliwosť wošebi na nasche duchomne kyrluschowe Knihy skozimy, ale ktemu nas tež to nuczi, so my stym džensni- schim Dnjom sjeneho noweho Pschidawka knaschim spje- warskim Kniham spjewamy. Zehodla chžemy my po Skladnoszi tych Sslowow, kotrež my jako Tekst knaschemu džensnischemu Prjedowanju šebi smy wuswolili a kotrež

we tym žeszi S. Pałowa na Kalosiskich na 3 Stawi, a tam we tej 16 Shtuczzy steja, njetko romadžje wopomnicz:

Czohodla nasche herske duchomne kyrluschowe Knihy nam jene jara lube a drohe Knihy bycz dnyrbja?

1.

Wopomncze jow k Prjenemu to, moji lubi Psche- czeljo, so je we nich wele Kyrluschow wopschi- jatych, kotrež czi prjeni a najwošebnischi Wuczerjo nascheje evangeliskeje Zyrkwe a drusy Ducha polni Kscheszijenjo, cžinili su, a wy budžecze wjeszje wschitzy wasche duchomne kyrluschowe Knihy jara wošoko dđerzecz. Ja pak njetko jow neryczu wot tych Mužow, kiž su te Kyrlusche nam do nascheje

Serbskeje Knyzje pscheložili, pschetož sweczjo wschitke nasche
 Knyrluschje, hacž jeno nimali 30 niz,¹⁾ su najpredy we
 njemскеj Knyzi wuischle, a sneje po Czasu haklje do
 Serbskeje pscheložene byle. Ale na tych Mužow chzu ja
 was dopomnicž, kotsiž we tej njemскеj evangeliskej
 Zyrkwi czi prjeni bjechu, kotsiž rjane, Ducha polne
 Knyrluschje swojim Wožadnym k Spjewanju podachu.
 Zich wschitkich pak wam njetko s Menom menowacž,
 ktemu je nam Czaj jara krotki; dosž budže, dyž jeno na
 njekotrych wot tych najwošebnischich bes nimi, skrot-
 kim pokazuju. Ton prjeni pak bes tymi evangeliskimi
 Spjewarjemi, wot kotrychž my we naschej Serbskej Knyzi
 tež Knyrluschje wobšejdžimy, je Dokter Martin Luther,
 won, ton wuswoleny Grat Boži we Czasu teho Wob-
 nowjenja nascheje evangeliskeje Zyrkweje. Wot neho šo
 we naschich spjewarskich Knihach nimali 38 Knyrluschow
 namaka. Shtuž tuteho Muža bohobožasnju Wutrobu,
 jeho džjecžazu a šylnu Wjeru do Boha a jeho wot šwja-
 teho Ducha saħorenu ljubosž k Jesusej, ktemu Sbožnikej
 teho Sswjeta, šnadž šam hišcže tak prawje nesnaje,
 ton može to wscho stych Knyrluschow sposnacž, kotrež my
 wot neho šmy dostali. Kak jeho fromna Wutroba na
 tej Nadži Božej knaschej Sbožnosži we Krystušu Jesušu,
 šo wešelika a sradowala je, to dyrbi tebi ton prjeni
 Knyrlusch we naschich spjewarskich Knihach šjewicž, džež
 Lutherus wschitkim Kšcheszijanam tak pschiwola: Njet k
 wešelcže šo Kšcheszjenjo ic.; kak łoboko won šo
 šam sa Njeschnika snał, ale pak tež kak šylnje won pschi-
 tym Sacžucju swojeje Nedostojnosže, na Božu Nadu
 a Ssmilnosž twarił je, to pokazje nam ton jeho Knyrlusch:
 Ktebi šo wotam s Ľobiny, šlysch, Kneže,
 Prostwu moju ic.; kak ryczersžy won sa Bože Kra-
 lestwo wojowal a psches Moz teje Wjern šo psched žanym
 Roženjom tych Nepscheczelow Krystušownych bojal neje,

wot teho swjetsi sjawnje a jasnje tamny jeho Krylusch: Jed'n twerdy Rod je nasch Boh sam ic. Ale tež we domjazej Czischini fluzesche won Bohu, swojemu Knesej, se wschej Swjernosju, bjesche fromny Mandzelski a fromny Nan a dzerzesche Djeczi a Czeledz swjeru k Božemu Słowu, a to moze so stem wopokasacz, so won tamne hodowe Krylusch: Ja s Nebes delje pschindu kwam ic. junu swojim Djeczom k Božemu Djesju sczini. Ja njetko jeho druge Kryluschje, kotrež so dale hiscže we naschich berskich spjewarskich Knihach namakaju, nemenowane wostaju,²⁾ a chju sa to radse wam hiscže jeneho Muža menowacz, kotrehož Meno pola wschitkich evangeliskich Kscheszijanow we wulkim Czeszenju steji, dokelž won psches swoje rjane evangeliske Kryluschje naschu Zyrkej moznje twarił, a jej kwošebi wulkemu Žonowanju byl je. Won so menuje Pawoł Gerhard, a bjesche nimali Sto ljet po Lutherowym Czasu, napošljetku we naschej Saxonскеj, jako duchomny Wuczer žiwj. Wot jeho Kryluschow my we naschich Knihach 29 wobšejdžimj, a kał Ducha polne, kał Wjeru sbudžaje a srudne Wutrobj wošchewjaje, wschitke jeho Kryluschje su, to sže wy šnadž šami hižom husto na swojich Wutrobach šhonili, a ja was jow jeno trebam na ton Krylusch dopomnicž: Ach porucz Bohu swjeru twoj Pucz a Srudobu ic., aby na ton: O Łowa krawnje sbita ic., aby na ton: Łaj, Swjecže, ladaj horje ic. aby tež na ton: Stan Wutroba a spjewaj, so Božej Nadži džiwaj ic.; tež ton je wot neho: Czohodla so dnyrbjał rudžicž ic. a tež ton: Cžen nuž do swojeho Rodu ic. a wele druhich hiscže.³⁾ Ale niž šamo jeno duchomni Wuczerjo⁴⁾ pišachu Kryluschje, ale my mamy tež Kryluschje wot Kscheszijanow, kiž bjechu sniskeho⁵⁾, a šašo, kiž bjechu šjara wošokeho Shtanta a wot Boha wošebi

ktemu powołani, k Sbožu jich Podanow so se wschelakimi
 femskimi Starosjzemi nosyć. 6) Tež wot kšesizjanskich
 Ssotrow 7) smy my duchomne Kyruschje dostali, psche-
 tož tamny snajomny Kyrusch: *Jesus moja Na-*
džija zc. je jena fromna njemska Sjeršczina scžiniła. 8)
 Ktemu Wudželanju pak tutnych rjannych Kyruschow,
 tamni fromni Spjewarjo njedže žanu swohkomnu Pschi-
 kasnju dostali nebjechu; tež je nepišachu cžasneje Sdy
 aby prosneje Čzeszje dla, ale cžehož jich Wutroba polna
 bjesche, to džjesche spschistojnymi a lubosnymi Ssłowami
 psches jich swwjaty Kt. Schtož jich Wutroba we tych
 najwážnischich a najšweczišchich Schtundach a Wokomje-
 knenjach jich žiwjenja, sbudžena psches Bože Ssłowo
 aby sahorena wot tych Plomenjow Božeje swwjateje Lu-
 boszje, myšlila, žadała a sacžula je, to wscho sjewja
 woni nam we swwjich Kyruschach. 9) Nanučeni wot
 swwjateho Ducha spjewachu woni Kyruschje, kotrež, do-
 kelž su polne Ducha a swwjateje Luboszje pschecžiwu Bohu,
 niz jeno do naschej, ale tež do wele druhich Krcžow hižom
 pscheložene su. Wefelcže so tehodla džensa, lubowani
 Pschecželjo, so wy jene duchomne kyruschowe Knihy
 wobšejdžicže, we kotrychž je wele duchomnych Kyruschow
 wopschijatnych, kotrež cži Čzeszje dostojni prjeni Wuczerjo
 a drusy swošebnymi duchomnymi Darami wuhotowani
 Kšesizjenjo nascheje ewangeliskeje Zyrkwje, nam po sebi
 sawostajili su. „Wopomneže jich žiwjenje a cžineže po
 jich Wjeri, a roswucžeže a napominaježe so sami sšich
 Psalmami a sšich kwalobnymi a duchomnymi Kyruschemi,
 lubosnje spjewajo temu Knesej we waschej Wutrobi.“

2.

Nasche šerske spjewarske Knihy dnyrbja nam k Dr u-
 hemu tehodla jene jara lube a drohe Knihy być, dokelž,
 kaž husto tež wone po Čžasnu su snoweho cžisčezane a
 snowymi Kyruschemi pschisporene wohnpšichle, tola,

schtož te Kyrluschje same nastupa, ženje žanemu schkodnemu Pskemjenenju podčišnene byle nejšu. Ale ach! kak my jow naschich njemskich Bra-
trow sforzicž slyšimy. We tych njemskich Krajach je skoro tak wele wošebje čiščezanych a tehodla šebi neru-
nych kyrluschowych Knihow, hač we jich Krajach Mje-
stow a weczich Wošadow je. Haj, husto šo namaka, šo hižom we tej šušodnej Wošadzi šylyje druhich Knihow
spjewaja, tak šo ton, kotryž sjenej njemskej Wošady
do jenej drugej čzene a čže pola nej na jeje Božich Služ-
bach šobu Džiel bradž, predy šo prashecž dyrbi, skajkich
Knihow woni spjewaju, a nochželi won pschi tych šjaw-
nych Sromadženjach we jich Božim Domi, smjerom a
melčazny wostacž, dokelž won snimi šobu spjewacž nemože,
da dyrbi won šwoje stare spjewarske Knihy na Stronu
položicž a šebi nowe Knihy kupicž. A niž šamo to, šo
we tych jennyh Knihach Kyrluschje steja, kotrež šo we
tych druhich nenamakaju, da je wosche teho pola nich tež
to jena jara šrudna Wjež, šo woni wješte stare Kyrluschje,
jeli šo je nejšu žylyje wohnkach wostajili, na jene tajke
šrudne Waschnje wuporedžili šu, šo je drudy ša žylyje
nowe džeržecž možesch, a dnyž tehodla dwaj, wot kotrejuž
je kojždy sjenej drugej Wošady, jedyn a tonšamy stary
Kyrlusch romadži spjewacž čžetaj, da budžetaj borsy na-
makacž, šo jon kojždy hinaf wuknył je. Na tutym ne-
runym Pskemjenenju tych staryh njemskich Kyrluschow
je pak wošebi to Wini było, šo tym njetzišchim Njemzam
ta stara Dječ jich fromnych Wotzow šo wjazny nespodo-
basche, a dokelž čžynchu wješte stare Słowa, kotrež pschi
jich Spjewanju jich we Nutyrnoszi sadžjelachu, wohnkach
wostajene a na jich Mjesto rjane nowe stajene mjecž; a
dokelž kojžda Wošoda, kotraž nowe kyrluschowe Knihy
čžiščecž dasche, jow šama srosemicž čžynsche, kak šo te
stare Kyrluschje wuporedžecž dyrbja, duž je šo stalo, šo

jich kyrluschowe Knihi wschudžom ƚo hinajsche a ƚebi jara nerune scžinike ƚu. A to je to, na cžož te njemskie Wošady se wschjem Prawom jara skorža. Ale Džak bydž Bohu, temu Knefej, we naschich ƚerskich Wošadach my wo žanej tajkej Nusy nicžo newjemy. Ale kajkež nasche ƚerske Kyrluschje we Spoczatku ƚu pscheložene byle, tajke ƚu wone potom pschezo wostale, a skajkich kyrluschowych Knihow my we naschei Wošadzi spjewamy; srunje tajkich budže we wschitkich druhich ƚerskich Wošadach tež spjewane. A lajče, to je jena wot tych wažnych Wjezow, cžohodla wošebi nasche ƚerske spjewarske Knihi nam jene tajke jara lube a drohe Knihi byčž dyrbja. Njetk može twoj Syn aby twoja Džowka, aby schtuž woni hewak ƚu, wot tebe precž cžannčž, do kotreje ƚerskeje Wošady chzedža, a ty jim netrebasch žane nowe Knihi kupičž, so bychu tež we Žusbi moli na Božich Sslužbach ƚwojich ƚerskich Bratrow a Ssotrow połny a wesely Džjel bradž. Sčtož ƚo wot naschich njemskich Bratrow prajičž ne može, menujžy, so ƚu woni wschitžy jena Žyrkej wostali, pschetož psches to hušte a ƚebi tak jara nerune Pschemjenje jich kyrluschowych Knihow, ƚu woni ƚami te swohnomne Swjasłi žyrkwineho Towarstwa roswjasali, to može ƚo wot naschich ƚerskich Wošadow tola hiščež prajičž, menujžy, wone ƚu jena nerodžjelena Wošada, schak wone wschitke wschudžom jene a tešame Kyrluschje spjewaja. Sčtu nochžył tehodla jene Knihi wošoko džeržecž, skotrychž won we wschitkich ƚerskich Wošadach spjewacž a ƚo natwaricž može? Dofelž wasche ƚerske Kyrluschje wam wschitkim jenač runje snajomne ƚu a ƚo tehodla sfojždym wot nich rosryčecž možecže, tehodla płacži njetko wam wošebi to Ssłowo: „roswucžcže a napominajcže ƚo ƚami sPsalmami a skwalobnymi a sduchomnymi Kyrluschemi, lubosnje spjewajo temu Knefej we waschej Wutrobi.“

3.

Mech wam wschitkim wasche kyrluschowe Knihi wažne,
 drohe a lube Knihi wostanu, a to tež tehodla, dokelž wone
 kCzecžemu: jene žylje ewangeliske Knihi su.
 Ale nebudžecze wy jow njetko tak prashecž: nesrosemi da
 so to šamo wot so, so dyrbja kojžde kyrluschowe Knihi,
 jene ewangeliske, to je tajke Knihi byčž, kotrychž Wopschi-
 jecžje stymy Wucžbami teho Evangeliona we wschjem
 psches jene pschindže? To je derje wjerno, kojžde du-
 chomne kyrluschowe Knihi dyrbjate tež ewangeliske byčž, ale
 skoro so prajicž dyrbi, so wone wschitke to nejšu. Schač
 we wele Knihach runje te kyrluschje nesteja, kotrež tola
 hewač kojždy Czaj sa žylje ewangeliske płacžke a jako tajke
 tež žet Stotnytki dožho, sWužitkom spjewane, jara lubo-
 wane a cžesžene byle su. Czohodla pak so to stało je,
 to je loschžy widžicž. Po tej Wucžbi a tym Pokasanju
 teho Evangeliona rycža njekotre wjeste kyrluschje wot
 jeneho Njewa Božeho, kotryž na Džjeczi teje Newjerny
 pschindž budže; njekotre šwjetsja wot jeneho nesbožneho
 Schtanta, do kotrehož Czlowek psches ton rješchny Pad
 pschischol je, a sašo druhe powedaja wot teje Knicžomnosžje
 wschitkich naschich dobrych Stutkow, kotrež nejšu sWjerny
 šamej pschischke. Ale laj, tajke Wjernosžje Sswjet radny
 nešlyšchi, wele mene je radny spjewa, a dokelž je nespjewa,
 da je tešame radšje žylje wohnkach wostajit. To pak ja
 nepraju, jako ja čyžł wschitke druhe kyrluschowe Knihi
 šudžicž a mudrowacž, derje wedžiwšchi, so we nich wele
 rjannych kyrluschow je, kotrež my nimamy, ale to šym ja
 jeno čyžł spomnicž, so bych ja wasche Wešelje na waschich
 spjewarskich Knihach pschisporečž pomhač a was wubu-
 džowač kDžakej pshecžiwu Bohu, so my tajke Knihi šmy
 dostali, kotrež žylje po tym Pokasanju teho Evangeliona
 snami rycža, tak so by nascha Wjera wobstało niz na
 człowskej Mudrosžji, ale na Božej Možy. Kajžy ewan-

geliszy a stymy Darami teho swjateho Ducha rosšwjeczeni
 Kšesšijenjo, czi prjeni Pišarjo naschich duchomnych
 Kyruschow byli su, to je tež steho widzić, so woni nas
 we swojich Kyruschach na wschelake Wjezy depomnja,
 na kotrež so koždy Czlowek sam nedopomni, kiba so je
 so predy psches to Evangelion knowemu žiwenu dať
 wubudzić. Tak steji we jonym smertnym Kyruschu ta
 Shtuczka: Dn by pak swulkej Sslabosze my
 bładna byla Kowa, schoť aby ležal wotkry-
 ty, aby ryczał rosne Ssłowa, da wodaj, luby
 Božo, mi, po twojej wulkej Ssmilnoszi,
 shtož bes Wolje so stane. A jow ja was njetko
 prascham, dopomni so tež shtu na tajku nusnu Prostrwu,
 dnž neje hižom predy psches nutyrne zasowanje a Wuži-
 wanje teho Evangeliona jenu czistu Wutrobu a jeneho
 noweho wjesteho Ducha dostať? To Evangelion, tak
 pišche swjaty Japoschtol Pawoł, „to Evangelion wot
 Krynsta je Mož Boža, kotraž sbožnych czini wschitkich,
 kotřiz na to wjerja.“ Zeli pak njetko to Evangelion jena
 Mož Boža, da dyrbja te Kyruschje, kiž so evangeliske
 menuja, so tež jako tajka Mož Boža wopokasacž. A
 laježe, tež sama ta Czesz a Kwalba šluscha naschim Kyr-
 luscham. Kak wužitne wone k Wuczenju a k Dowedzenju
 a k Sswarenju a k Poljepščenju we Prawdoszi su, to
 možeme koždy Džen pola tych widzić, kotřiz je swjeru
 wužiwaju; a to su tež hižom we Lutherowym Czasa
 šhonili. Jedyn wot tych Pshecziwnikow nebo Dokter
 Luthera je sjawnje posnať, so tuton Muž Boži temu ne-
 wureknenje spjeschnemu Kospschesšjeranju teje noweje
 evangeliskeje Wuczby, sniczim neje tak spomozny byl, hacž
 stem, so je tych Kšesšijanow tamneho Czasa wuczil, we
 jich Knczi nowe duchomne Kyruschje spjewacž. Tež je
 jene stare Powedanje, so we jonym wjestem Mjeszi czi
 Pschesšeharjo tych evangelskich Kšesšijanow, koždy

Czaj so postrozili su, a so je jim Wutroba zylje spanyla, dny to podtkoczene Stadleschko Krystusowych wjernych Posnajerjow, we swojej Nusy ton Krylusch saspjewa: Ach Božo, lada j Mebešow na twoje k hude Džjeczi. Kaž czi Nepscheczjeljo, tak su drudny czi Pscheczjeljo Božeho Ssłowa, tu wubudžazu a pošyljazu Mozrjanych duchomnych Kryluschow, łobofo a bojšy na swojich samych Wutrobach s hōnili. Tak šlyšesche Lutherus njedny jeneho Proscherja psched swojimi Durjemi jedny Krylusch spjewacz, kotryž jemu hišcže zylje nowy a nesnajomny bjesche. Ton Krylusch steji tež we naschich spjewarskich Knihach a so tak sapoczne: Za Sbožnoszjow knam pschik hadža, wot Božej lutej Nady 2c. Dny Lutherus ton Krylusch šlyšesche, pscheljewachu so jemu horze Sslyšy teho Džaka pscheczjivo Bohu, so bje temu Sswjetku teho Evangeliona so tak ruczje na Semirospšjeszeracz a hižom hač do Hjetow tych Khudnych a Niskich so dał pscheczischčecz. A schtu wje, kak husto nejšu tebi samemu hižom pschi nutyrnym zasowanju we twojich spjewarskich Knihach, Sslyšy teho Koskacža aby teje Wešetoszje do Woczow stupate? Na tym wulkim žonowanju, kotrež nasche Kryluschje hižom tak wele žet su plodzite a hišcže pschezo plodža, možemy my loschzy srosemicž, so su wone wjeszje wjerne, evangeliske Kryluschje. Duž „roswucžcže a napominajcže so tež njetko snimi, lubosnje spjewajo temu Knesej we waschej Wutrobi.“

4.

Džeržmy, lubowani Pscheczjeljo, džeržmy kojždy Czaj wošoko nasche šerske duchomne Kryluschowe Knihi, pschetož wone su napošjetku k Schwortemu: tež šwjate Knihi jeneho fromneho Dopomnecža. Njekotre wjeste Kryluschje pokazuja nas na Redžbowanja hodne Czješnoszje a Zyšnoszje tych prjenich evangeliskich

Kšeszijanow a na wschelake druhe srudne a cžeske
 Čašy naschich lubnych starých Wotzow. Prajče šami,
 nejšu to jara sŕe Čašy byčž dyrbjake, džez či Kšeszi-
 jenjo hiščeže stym Kyrlušom šo psched Bohom sjewičž
 mjejachu: Sdžerž, Kneže, twoje Ssłowo nam
 a postorcž Bamža sTurku šam, kiž twojho
 Ssyna Kyrstusa, njetk chzedža storcžicž se
 Stola ic.? Kaž my, tak mjejachu tež hižom naschi
 Wotzojo drudny Boha wo płodny Dejščezik aby wo Wot-
 wobroczenje wulkeje Mokrotny prošnyčž. Tež wot Čašow
 teje Wojny a teho Mora wedžichu woni powjedacž, kaž
 nas to jich Kyrlušje wucža. Shtu tehodla nochžyl jene
 Knihi lubowacž, kotrež swjestnymi srudnymi Kyrlušemi
 nas na wschelake wulke Čzerpenja naschich starých Wotzow
 pokazuja, ale pschi tem pak tola tež wot jich šylneje Wjerny
 šjawnje šwjetsja, psches kotruž woni wschu Nusu psche-
 winyli a Konz teješameje, to je jich Duschow Sbožnosž,
 napošljektu dostali šu.¹⁰) Zute nasche duchomne Kyr-
 luschowe Knihi dopomnja nas dale na tych prjenich Wo-
 dzerjow a Gastararjow nascheje Młodosžje, na naschich
 šwjernych Wuczerjow a fromnych Starschich. Tu we
 naschich spjewarskich Knihach njekotry Kyrluš steji,
 kotryž je nam psches to jara snajomny, a kiž nam šnadž
 Čaš Žiwenja wažny a nesapomnity wostacž budže, dokelž
 won ton Kyrluš je, kotryž my we šwojim Čašu, na-
 scheho lubeho Nana aby naschu drohu Maczer husto
 spjewacž šlyschachmy, aby dokelž won ton Kyrluš je,
 kotryž my šami we naschich džjecžaznych žjetach wufnyčž a
 spjewacž dyrbjachmy, aby tež, dokelž won ton Kyrluš
 je, kotryž pschi tym Porebi nascheho Džjeda aby nascheje
 Maczerje, nascheho mandželskeho Towarscha aby nascheho
 Džjesžja, nascheho Bratra, nascheje Ssotry aby jeneho
 druheho lubeho Pshecžela spjewachu, ja chžu prajicž, kaž
 ton Kyrluš je: Jesus moja Madžija ic., aby

kaž ton: Weßel ǝo, o moja Duscha rc., aby kaž
 ton: Staraj ǝo sa moje Dźjeczi rc., a hišcže
 wele druhich. Shtu nochžyt ǝebi jene Knihi woßoko
 wazicž, kotrež jeho snoweho saßo na ton lubosny Čas
 jeho Dźjeczastwa dopomnja, a kiž na žylje wofschewjaze
 a poßylnjaze Wašchnje, ton czichi a sbožny Wotpocžink
 jeho neboczicžkich Pšhecželow jemu snoweho saßo pšched
 Woczi staja? Twoje duchomne kyrluschowe Knihi ǝu
 ǝnadž te jenicžke Knihi, kotrež wot twojeho Mana aby
 twojeje Maczerje tebe namrjele ǝu. Nebudžesch ty je sa
 jene jara drože a lube Herbstwo dđeržecž? Wjeszje, wone
 ǝu tebi wazne Knihi, pšchetož snich ǝy ty słobokej Nutyr-
 noszju a połny fromnych Sacžuczow spjewal, jako ty
 ǝwoj częzenski Sslub s Bohom wobnowi; snich ǝy ty,
 kaž pšchi twojej czjelnej, tak pšchi twojej duchomnej Musy
 Troscht, Radu a Poßylnenje czerpał; snich ǝy ty hižom
 njekotry nedželski Džen, pał ǝam we twojej czichej Ko-
 morzy, pał s druhimi romadzi we knesowej Sswjatnicy,
 ǝo natwaril. Tute ǝwjate Knihi nedopomnja tebe na
 žanych slych Towarschow, skotrymiž ǝo junu wodzil ǝy;
 we nich lasowajo czi žane tajke Mjesta k Wocžomaj ne-
 pšhindu, kotrež sakasane rjeschne Łoschtu we Čłoweka
 Wutrobi snoweho saßo sbudžicž samoža; wone jebarszy
 to sa dobre nekwalja, schtož po krotkim czaßnym Weßelu
 Čłoweka do wječneho Hubenstwa sastorczi; ale wone
 posbjehuja to duchomne Stowarschenje s Jesußom; wone
 te Shtundy tebi k Wutrobi wedu, džež je Boži Duch
 twoje Sswjedomnje hnuł a sprawnu Wjeru sbudžil a
 poßylnil; wone tebe spšhecželnym Wašchnjom dopomnja
 na twoju Ssmercž, na twoj Row a woßebje na to Žene,
 kiž nusne je. Zehodla lubujcže teßame a lasujcže wele we
 nich. Spjewajcže snich nedželski a tež dželawy Džen,
 pšchi weßelnych a pšchi srudnych Podacžach, rano, dnyž
 wy stawacže a Wecžor, dnyž sže ǝwoje czaßne Džielo

s Bohom dokoneli. Dajće je tež waschim Džjećom do
Kufow a dżerźće na to, so wone sahe hižom so snaschimi
Kyrluschemi snajomne sczinja a je swjeru wufnu, pschetoz
rjane duchomne Kyrlusche, kotrež su nas we naschej
Młodoszi wuczili, su nam posdže sa dobrych Zandželow,
kiž nas wschudžom pschewodža, psched Rjehom a Pa-
dom nas warnuja, a smyli my so tola podšunuli, nam
sczichim Waschnjom wot nascheho Pada sašo horjepom-
haja. Rjane duchomne Kyrlusche su jene bohate Žorlo
wjerneho Posnacža a duchomneje Mudroszje, nebeskeho
Troshta, sprawneho Posylnenja a wjerneho Escheszi-
janskeho Žiwjenja. Zehodla lubujće wasche kyrluschowe
Knihi a dżerźće je wošoko, a čincže po tej Pschikasni
teho Zaposchtoła, kotryž nas dženska tak napomina:
„Dajće temu Słowu Krystusowemu bohacžje beswami
bydlicž we wschej Mudroszi; roswucžće a napominajće
so sami s Psalmami a skwalobnymi a duchomnymi Kyr-
luschemi, lubosnje spjewajo temu Knesej we waschej Wu-
trobi.“ Haj, to my chzemy wschitžy činicž. „My
chzemy temu Knesej spjewacž swoje žiwe Dny a swojeho
Boha kwalicž, tak dołho hacž smy.“ My chzemy jeho
čzeszicž a jeho swjate Měno posbjehowacž, hacž tam
pschindžemy, džež my s Božimi Zandželemi, sromadženi
wokolo teho Throna nascheho Knesa, nowy Kyrlusch
saspjewacž a tak prajicž budžemy: „To Zehnjo, kiž je
sbite, je dostojne wsacž Mož a Bohastwo a Mudrosz a
Ssylnosz a Čzesz a Krasnosz a Kwalbu, wot Wječnoszje
hacž do Wječnoszje.“ Hamen.

Njekotre Pomjerkowanja:

- 1) Wone su: № 108. 269. 505. 632. 657. 665. 666. 673. 684. 688. 690. 694. 701. 719. 724. 727. 735. 743. 744. 749. 750. 754. 757. 763 — 767. 775. 776. 783. 796. 799. 810 ic.
- 2) Wot njeho su hishcje dale te Kyrluschje: № (8. 11). 49. 50. (52). 57. 67. 69. (100). 103. 105. (109. 120. 162. 182. 130). 146. (155). 156. (185). 161. 165. (171. 181). 283. 312. (316). 323. (396. 405). 448. 454. 480. (489).
- 3) Jeho druhe Kyrluschje su: № 3. 24. 54. 80. 87. 102. 131. 168. 234. 235. 363. 419. 466. 530. 536. 567. 568. 602. 613. 614. 634. 652. 745.
- 4) Shtuj je junu wot Spenarja shto fluschał, ton namaka wot neho jedyn Kyrlusch № 101. Wot Scribarja staj dwaj: № 337 a 371; wot Woltersdorfa su te: № 651. 800 a 801; wot Bogakheho ton: № 679; a wot Zinzendorfa, teho prijeneho Salojerja tych herrnhutiskich Wosadow, wobsejdjimy my te Kyrluschje: № 47. 200. 279. 628. 630. 723.
- 5) Sniskeho Shtanta bjesche wosebi tež jedyn wjesty Jan Sachs. Won bjesche so we Nürnbergu 1494 wot khudych Starschich narodzil a bjesche jedyn Schewz. Jeho Kyrluschje su kojdy Ejaß sa jara wosebne djerzane byle a ton Kyrlusch: № 18. je won pschi jenej wulkej Drohoczi cjinit.
- 6) Wot Fjerschtow su te Kyrluschje: № 162. 303 ic. a wot drubich kšcheszjianskich Semjanow wobsejdjimy my te: № 47. 93. 98. 200. 210. 251. 266. 279. 296. 435. 449. 628. 630. 723 ic.
- 7) Jako te su: № 34. 125. 346. 462. 495. 598.
- 8) Wona so menuje: Luisa Henrietta, Kursjershcjina wot Brandenburgskej a bjesche so 1627 narodzila.
- 9) Ton Kyrlusch № 231 pisasche Lutherus we tym Ljeczi 1521 a zwar tedom, jako won do Wormsa cjenishe, tam psched Kejzorum swoju Wuczbu samolwicj. Wschitzy wotradzichu jemu ton Pucz. Ale won nebjesche jadyn Najaty, kotryj cjeaka, dyj Strach widzi, ale won djjesche stroschtny do teho Bredjenja, kotrej jemu bjesche prijotkstajene, a spjewasche, pschichodneho Dobycja wesely: Jedn twerdy Rod je nasch Boh sam ic. — Ton Kyrlusch № 17. je Pawol Gerhard pschi wosebnej Skladnoszi cjinit. Menujzy, jako won 1667 Wjery dla pscheszjehany a wot swojeho duchomneho Hamta wotšadzeny, sBarlina djjesche, rudjesche so jeho Mandzelska jara, kak so jimaj njetko dale pojndze. Ale won djjesche na Stronu, modlesche so kBohu a wudzjeła po tym Pokasanju teje Steje Shtuczki teho 37teho Psalma tamny snajomny Kyrlusch, a da jon potom swojej Mandzelskej kšasowanju. A laj, hishcje tonšamy Djen pschindjeschtaj do teho sameho Doma, do kotrehoj won na Noz na Hospodu sajšchoł bje, dwaj zusaj Knesaj a jako wonaj snim to a Druhe ryczeschtaj, pschindjeschtaj wonaj tež na to, kak wonaj wot jeneho wjesteho wulkeho Knesa pošlanaj staj, teho fromneho Muža horjepytacj, kotrehoj sBarlina wupokasali bjechu.

Na to won jimaj posna, so je won sam ton Duchomny, kotrehoj wi-
djicj žadaschtaj. A dyj potom Gerhard te Listy, kotrej tamneju Knes,
ton Herzog Krystjan wot Merseburgskej, na njeho pišak a psches nje
jeho kšebi bjesche prošył, pschelasowak bjesche, pokaze won te same
tež swojej Mandzelskej a djesche knej: „Laj, moja Luba, kak Boh so
sa naju stara! Nejsym ja czi prajit: porucz Bohu swoju Pucyje a
mjej Nadziju knjemu, won budje wschitko derje czinicj?“

29) Ton Kyrlusch № 156 spjewasche ton fromny schwedowski Kral Gustav
Adolph k Wubudzenju a k Posylnenju swojeje Wjery, se swojim žylym
Wojskom ton Dzen predy tamneje krawneje Bitwy, we kotrej won
ton 6. Novemb. 1632 pola teho Mjestka Lützen, nedaloko wot Lipska,
rycierszy wojowajo sa Bože Kralestwo, swoje Živenje s hubi. — A
stym Kyrluschom № 65 je jedyn wot tych Predybjezjerjow nebo Lu-
thera, jedyn wjesty Hieronymus, kotryj s Prabi a dobry Psheczel a
Pomoznik Jana Husa bjesche, swoju Wjeru posylnicj a so troschto-
wacz pytal, jako won ton Schczjepowz wulada, na kotrymž won wot
tych Nepscheczelow ewangeliskeho Pošnjacja 1416 živy spaleny bu.

Hjescheže wele molo so wot naschich Kyrluschow powjedacz,
ale dosz nech je, ljepe, schtuž sam tež njeschto se swojeho
Shonenja wot teje Mozy a teho Žonowanja naschich ewangeliskich
Kyrluschow šwjetsicj može. A ktemu chyzł nam Boh wschitkim
s Rady pomhacz.

